

Motion till riksdagen

1987/88:Kr14

av Gunhild Bolander och Gunnel Jonäng (c)

med anledning av prop. 1987/88:104 om
kulturmiljövård

I regeringens proposition föreslås en blygsam förstärkning om 1 miljon kronor till byggnadsvårdsbidrag. Det är enligt vår mening helt nödvändigt med en betydligt kraftigare uppräknig av byggnadsvårdsanslaget med följande motivering:

Statens ansvar när det gäller stöd till kulturhistorisk bebyggelse preciseras i byggnadsvårdsutredningen (SOU 1981:17). 50 miljoner föreslogs utgå i byggnadsvårdsbidrag att användas för byggnadsminnen, byggnader i riksintresseområden för kulturminnesvården och till "vård av de karaktäristiska bebyggelseinslagen i landets olika delar". Av dessa medel tänktes 30 miljoner utgå till bebyggelse av nationellt värde (dvs. byggnadsminnen och bebyggelse i riksintressena) och resterande 20 miljoner till bebyggelse av regionalt intresse. Det faktiska byggnadsvårdsanslaget blev drygt 13 miljoner kronor. Anslaget har sedan kraftigt urholkats genom penningvärdesförsämringen. Enligt riksantikvarieämbetets anslagsframställning budgetåret 1988/89 är värdeminskningen på byggnadsvårdsanslaget för närvarande 5 miljoner kronor jämfört med 1981.

Under åren 1981 — 1988 har närmare 90 % av bidragsanslaget gått till vård av bebyggelse av byggnadsminnesklass, ca 10 % till övrig bebyggelse. Bidragsgivningen uttrycker således en helt annan målsättning än 1981 års reformbeslut.

I nu föreliggande proposition introduceras ett nytt begrepp, "kulturmiljövård". Bland målen i propositionen påpekas att "kulturmiljövården kan inte inskränkas till att bara ta till vara det exklusiva eller specifikt intressanta. Den måste också bidra till att behålla och utveckla en rik vardagsmiljö. Ett mål för kulturmiljövården bör vara att stärka den lokala identiteten. Det gäller att bevara särpräglade traditioner i byggandet och synliga påminnelser om ortens historia, dess näringar och kulturella arv".

Men med de medel som för närvarande står till buds finns endast möjlighet att vårda det nationellt mest värdefulla, nämligen byggnadsminnena. Det regionalt och lokalt särpräglade, som måste anses minst lika viktigt för en regions identitet, får för närvarande 10 % av anslaget, dvs. 1,5 miljoner kr. att fördelas på hela riket.

Som exempel kan nämnas att äskanden om byggnadsvårdsbidrag enbart för Gotland under innevarande budgetår är ca 4 milj. kr. och avser 40 byggnader.

Mot bakgrund av målen för byggnadsvårdsreformen 1981, urholkningen av byggnadsvårdsanslaget och det stora behovet av bidrag från hela landet samt föreliggande propositions målsättning för kulturmiljövården bör således bidraget till byggnadsvård kraftigt höjas.

Detta skulle möjliggöra stöd och stimulans till en bredare kategori av byggnader och inte enbart till elitbyggnader, vilket sker idag. Det skulle också ge möjlighet till att bevara och utveckla regionala byggnadstraditioner och hantverkarskunskaper efter modell av den gotländska byggnadshytan. Slutligen skulle det också bli möjligt att stärka den lokala identiteten genom att utveckla regionens kunskap om sin historia, sitt näringsliv och sitt kulturella arv.

Handläggningen av byggnadsvårdsfrågorna sker idag på så sätt att huvuddelen av de begränsade medel som idag står till riksantikvarieämbetets förfogande fördelas centralt. Enligt vår mening skulle det vara till fördel om i stället större delen av byggnadsvårdsanslaget ställdes till länsstyrelsernas förfogande för beslut i länen, där man bäst känner behoven.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en kraftig uppräkning av byggnadsvårdsanslaget för att propositionens målsättning skall kunna förverkligas,
2. att riksdagen som sin mening uttalar att handläggningen av byggnadsvårdsärendena i ökad utsträckning bör decentraliseras till länen.

Stockholm den 5 april 1988

Gunhild Bolander (c)

Gunnel Jonäng (c)